

УКРАЇНА НА ТОНКІЙ КРИЗІ

Про майбутнє нашої демократії

«Слуги народу» після ухвалення закону «Про медіа» ніяк не вгамуються і продовжують гнути лінію на узурпацію влади. Так, наредп ВРУ Євгенія Кравчук заявила, що буде створено аналог Роскомнагляду (вони цю химеру так не називають, але насправді це саме аналог Роскомнагляду), який регулюватиме медіа і нібито це вимога Європи. Звичайно ж, Європа жодних таких вимог не висувала. Її цікавить дотримання прав інтелектуальну власність і трохи більше. А ось влада використовує момент війни для того, щоб закрити свободу слова, щоб на виборах ніхто пікнути не наважувався з приводу фесеричних проколів. Бо десять місяців Україна бореться без якогось особливого регулювання свободи слова і жодної катастрофи не сталося. Навпаки, саме завдяки здатності доносити свої проблеми через вільні медіа та соцмережі український народ зміг вистояти у цій боротьбі, а влада має можливість ліквідувати відверті невдачі та нормально реагувати, аби виправляти свої помилки. Тому свобода слова – це не якась забаганка журналістів, а фундаментальна конструкція нашої демократії, яка у важких мукх відбивається од Росії.

Отож, дорогі «Слуги народу», оскільки багатьох я знаю особисто (і ви мене знаєте), поясню, чому робите помилки, через які ризикуєте повторити долю Януковича в кубі, а Україна ризикує увійти в катастрофу, з якої може більше і не вибратися. І під уламками виявляться всі, включаючи архітекторів ідіотських законів.

Я бачу дві основні причини:

По-перше, на відміну від Майдану 2014 року та наступної війни на Донбасі та анексії Криму, які торкнулися обмеженої кількості людей (у 2016 році Інститут майбутнього проводив соціопитування, яке показало, що 50% українців не відчують війну, а безпосередньо відчували близько 20%), ця боротьба торкнулася всіх.

Мати, яка з ранку кидається в холодну квартиру, ламаючи голову з приводу того, як нагодувати, помити дітей без води, світла, газу повинна розуміти заради чого всі ці страждання.

Боець, який стоїть в шанці по коліно у воді серед трупів своїх побратимів, точно бореться не за те, щоб слухати у 2029 році порожній телемарафон з байками про чергове велике будівництво і спостерігати все ті ж піки, які безсоромно розпилювали держбюджет до війни і продовжують займатися тим і далі.

Бізнесмен, який віддає на донати ЗСУ останні гроші і бореться з податко-

вою, яка блокує рахунки підприємства, б'ється про цей лід не для того, щоб податківці, митники та інша братія купували собі нерухомість на «блакиті» у Франції.

Коротше кажучи, вся країна вмирає, страждає, бореться, замерзає не для того, щоб забезпечити вузькій групі малокомпетентних панів райське життя, тоді як інші насолоджуватимуться розеткою в «пункті незламності». Це відчуття є у десятків мільйонів людей і це відчуття жодними драконівськими законами щодо медіа, жодними репресіями, жодними недоумками та балачками про «національне відродження» не перекрити.

Країні потрібна чесна розмова про те, що ми будемо і як будемо позбавлені всієї гнилі Другої Української республіки. І здійснювати ці кроки треба практично вже зараз, а не в далекому гіпотетичному світлому майбутньому. А «поки що потерпіть». Ні, рідні ви наші. Ми терпіли 30 років, а тепер страждаємо 10 місяців не для того, щоб слухати наступні 30 років реінкарнацію балаканини про громадянський обов'язок. Громадянський борг десятками тисяч лежить у могилах, мільйоном стоїть в окопах і розповзається Україною та закордонами мільйонами біженців, які надсилають гроші для ЗСУ поки Укроборонпром народжує чергову безплідну вундервафлю і вішає локшину на вуха Зеленського, що вона ось-ось злетить і візьме курс у бік Москви. Це тотальне залучення всієї країни у страждання формує потребу недопущення їх у майбутньому. Тому надії політичних покидьків, що вдасться повторити трюк 2014 року і буде можливість й надалі грабувати народ під патріотичну балаканину «ось-ось стане легше» є прямим шляхом до революційного вибуху.

Другий дуже важливий момент. Захід підтримує молоду демократію у боротьбі проти гнилої божевільної варварської деспотії. Прості люди на Заході це розуміють. І це розуміння мотивує правлячий клас Заходу підтримувати Україну. Якби народ України з'їв окупацію, то жодної підтримки не було б. Був би Афганістан Східної Європи у кращому разі.

Ключова ознака демократії – свобода слова. Якщо в Україні зникне свобода слова, то зникне демократія, відтак зникне мотив підтримувати Україну. Заходу не потрібна ще одна злодійка – маленька варварська деспотія. При цьому дуже ненажерлива, але без ядерних бомб. Отже, вбиваючи свободу слова, «Слуги народу» закладають основу для відмови Заходу від підтримки України. Всі ці божевільні трампісти, радикальні ліві з Демпартії, численні консерватори, дурники-лівачи та радикали в

Європі матимуть аргументи зупинити допомогу Україні. Тому що одна справа, коли ти підтримуєш героїчний народ, який б'ється за свободу і зовсім інша, коли в боротьбі двох варварських деспотій ти змушений давати десятки мільярдів доларів і називати трильйонних витрати через те, щоб одна група злодіїв намагалась утримати владу в боротьбі з іншою групою злодіїв. І заради цієї влади готова піти на все. І навряд чи варто пояснювати, що коли Україна втрапить підтримку Заходу, то маленька деспотія програє цю велику криваву боротьбу. І всі наші жертви виявляться марними.

Таким чином, Україна має перспективу лише як демократична республіка. Понад те, лише в такій якості вона здатна претендувати на лідерські позиції на Заході. Подвиг мільйонів українців, які відмовилися обміняти свободу на путінську пайку, надихнув сотні мільйонів громадян західних демократій, які сьогодні перебувають у фундаментальній кризі. Вільна Україна показує Заходу шлях виходу з цієї кризи. Йдеться про розсудливість, здатність називати речі своїми іменами, про примат свободи – особистої та колективної. Такій Україні Захід допомагатиме, оскільки це зачіпає ті струни, які зробили його колись сильним. Демократична вільна Україна, яка заперече будь-які форми рабства, тоталітаризму дає надію світові.

У цьому плані критерії правильного руху України очевидні й прості – все, що збільшує наші свободи – це крок у правильному напрямку. Навпаки, звуження свобод перетворює нас на маленьку Росію. Тобто деспотію, у боротьбі з якою Україна так багато втратила за 9 років війни.

Саме тому Україна сьогодні на тонкій кризі. Він може легко проломитися, якщо вгору візьмуть шалена спрага збагачення і не менш шалена спрага влади. Тільки баланс між інститутами та інтересами соціальних груп, лише самоконтроль, лише чесна дискусія про наше становище, лише проєкт майбутнього України, який підтримають всі, хто воює, страждає, діє заради порятунку нашої свободи, виведуть нас з цієї тонкої кризи. І лише у цьому випадку шанс України стати повноправним членом західних демократій буде реалізовано.

Юрій РОМАНЕНКО,
політолог, співзасновник
Українського інституту майбутнього

«Хвиля»
18.12.2022

Переклад з російської